

«Затверджую»

Завідувач кафедри _____
/ « 30 » 2024р.

Розробник силябусу

к.т.н., доц. Березницька Ю.О. / _____

СИЛАБУС

Заповідна справа

1) Шифр за ОПІ: ОК27
2) Навчальний рік: 2022/2023
3) Освітній рівень: перший рівень вищої освіти (бакалавр)
4) Форма навчання: денна, заочна, дуальна, дистанційна, змішана
5) Галузь знань: 10 ПРИРОДНИЧІ НАУКИ
6) Спеціальність, назва освітньої програми: 101 Екологія
8) Статус освітньої компоненти: (обов'язкова чи вибіркова): обов'язкова
9) Семестр: 5
10) Контактні дані викладача: доц., к.т.н. Березницька Ю.О., корпоративна адреса електронної пошти: bereznytska.iuo@knuba.edu.ua ; тел.: +380676468369 сторінка викладача на сайті КНУБА http://www.knuba.edu.ua/?page_id=45370
11) Мова навчання: українська
12) Пререквізити: «Хімія», «Біологія», «Загальна екологія»
13) Мета курсу: засвоєння майбутніми фахівцями-екологами необхідного мінімуму знань про екополітичні, теоретичні та практичні основи, нормативно-правове, наукове та інституційне забезпечення заповідної справи та формування в них навиків із охорони та управління об'єктами і територіями природно-заповідного фонду та екомережі, їх створення та розширення.
14) Результати навчання:

Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання на компетентності
<p>ПР01. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.</p>	<p>Дискусія, обговорення під час занять, тематичне дослідження, доповідь</p>	<p>Лекційні та практичні заняття</p>	<p>ІК ЗК3 ЗК7 ЗК11 ЗК12 ЗК13</p>
<p>ПР02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.</p>	<p>Дискусія, обговорення під час занять, тематичне дослідження, доповідь</p>	<p>Лекційні та практичні заняття</p>	<p>ІК ЗК3 ЗК7 ЗК11 ЗК12 ЗК13</p>
<p>ПР03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.</p>	<p>Дискусія, обговорення під час занять, тематичне дослідження, доповідь</p>	<p>Лекційні та практичні заняття</p>	<p>ІК ЗК3 ЗК7 ЗК11 ЗК12 ЗК13</p>
<p>ПР04. Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.</p>	<p>Дискусія, обговорення під час занять, тематичне дослідження, доповідь</p>	<p>Лекційні та практичні заняття</p>	<p>ІК ЗК3 ЗК7 ЗК11 ЗК12 ЗК13</p>
<p>ПР05. Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля.</p>	<p>Дискусія, обговорення під час занять, тематичне дослідження, доповідь</p>	<p>Лекційні та практичні заняття</p>	<p>ІК ЗК3 ЗК7 ЗК11 ЗК12 ЗК13</p>

<p>ПР09. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення.</p>	<p>Дискусія, обговорення під час занять, тематичне дослідження, доповідь</p>	<p>Лекційні та практичні заняття</p>	<p>ІК ЗК05 ЗК06 ЗК07 ФК01</p>
<p>ПР11. Уміти прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв на навколишнє середовище.</p>	<p>Дискусія, обговорення під час занять, тематичне дослідження, доповідь</p>	<p>Лекційні та практичні заняття</p>	<p>ІК ЗК05 ЗК06 ЗК07 ФК01</p>
<p>ПР14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення</p>	<p>Дискусія, обговорення під час занять, тематичне дослідження, доповідь</p>	<p>Лекційні та практичні заняття</p>	<p>ІК ЗК05 ЗК06 ЗК07 ФК10</p>
<p>ПР18. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.</p>	<p>Дискусія, обговорення під час занять, тематичне дослідження, доповідь</p>	<p>Лекційні та практичні заняття</p>	<p>ІК ЗК05 ЗК06 ЗК07 ФК10</p>
<p>ПР20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.</p>	<p>Дискусія, обговорення під час занять, тематичне дослідження, доповідь</p>	<p>Лекційні та практичні заняття</p>	<p>ІК ЗК05 ЗК06 ЗК07 ФК10</p>
<p>ПР22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля</p>	<p>Дискусія, обговорення під час занять, тематичне дослідження, доповідь</p>	<p>Лекційні та практичні заняття</p>	<p>ІК ЗК05 ЗК06 ЗК07 ФК10</p>
<p>ПР25. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.</p>	<p>Дискусія, обговорення під час занять, тематичне дослідження, доповідь</p>	<p>Лекційні та практичні заняття</p>	<p>ІК ЗК05 ЗК06 ЗК07 ФК10</p>

15) Структура курсу:

Лекції, год	Практичне заняття, год	Лабораторні заняття, год	Курсовий проект/ курсова робота РГР/Контрольна робота	Самостійні робота здобувача, год.	Форма підсумкового контролю
40	30	-	1	65	Екзамен
Сума годин:				135	
Загальна кількість кредитів ECTS:				4,5	
Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:				70 (2,4)	

16) Зміст: (окремо для кожної форми занять – Л/Пр/Лаб/ КР/СРС)

Лекції:

Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади заповідної справи

***Лекція 1-2* Заповідна справа як навчальна дисципліна: зміст, мета і завдання.**

Поняття і зміст навчальної дисципліни. Об'єкт, предмет і методи досліджень заповідної справи. Історія розвитку заповідної справи в Україні.

***Лекція 3.* Науково-методологічні засади заповідної справи.**

Науково-історичні передумови розвитку заповідної справи. Методологічні концепції заповідної справи.

***Лекція 4.* Сучасна наука заповідної галузі в Україні.** Теорія острівної біогеографії в заповідній справі.

***Лекція 5.* Форма і характер меж природно-заповідних територій.** Геоекологічні принципи і правила територіальної організації природно-заповідних територій.

***Лекція 6-7.* Класифікація природно-заповідних територій та об'єктів.**

Поняття територій та об'єктів особливої державної охорони. Класифікація природно-заповідного фонду України.

***Лекція 8.* Міжнародна класифікація природно-заповідних територій.**

***Лекція 9-10.* Формування мережі природно-заповідних територій.**

Передумови формування мережі природно-заповідних територій. Всеєвропейська екологічна мережа. Загальні положення щодо створення національної екологічної мережі.

***Лекція 11.* Червоні книги в системі збереження біоландшафтного різноманіття.**

Створення Червоних книг та їх призначення. Червона книга України. Зелена книга України, її структура та зміст. Механізм забезпечення міжнародно-правової охорони природно-заповідних територій.

***Лекція 12-13.* Міжнародні природоохоронні конвенції та угоди.** Міжнародне співробітництво України в галузі організації, охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Висновки

Змістовний модуль 2. Організація заповідної справи в Україні

***Лекція 14-15.* Нормативно-правові засади функціонування територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.**

Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Землі територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Форми власності та види використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

***Лекція 16.* Проектування та створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.**

Етапи і процедура створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду. Створення транскордонних природоохоронних територій.

***Лекція 17-18.* Природні і біосферні заповідники. Національні парки. Регіональні ландшафтні парки, заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища.**

Природні заповідники: статус, завдання і особливості охорони. Біосферні заповідники: статус, завдання, структура території та особливості управління. Особливості функціонування заповідників в Україні.

Функції, завдання та основні типи національних парків. Відбір території для створення національного парку. Функціональне зонування національних парків.

Функції, завдання та організація регіональних ландшафтних парків. Особливості розвитку регіональних ландшафтних парків в світі та Україні. Заказники, пам'ятки природи, заповідні урочища.

Лекція 19-20. Управління природно-заповідним фондом України. Екологічне оподаткування та інвестування територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Поняття і функції управління природно-заповідним фондом України. Методи управління. Стан і перспективи розвитку управління природно-заповідною справою в Україні. Механізми фінансового забезпечення функціонування установ природно-заповідного фонду.

Аналіз фінансово-економічного стану установ природно-заповідного фонду України.

Висновки.

Практичні заняття: Змістовний модуль 3.

Практичні заняття блок 1-3. Оцінка природно-заповідного фонду України.

Практичні заняття блок 4-6. Визначення екологічних показників заповідних територій.

Практичні заняття блок 7-9. Побудова схеми екологічної мережі.

Практичні заняття блок 10-12. Економічні аспекти управління природно-заповідним фондом України.

Практичні заняття блок 13-15. Механізми фінансового забезпечення функціонування установ природно-заповідного фонду

Курсовий проект/курсова робота/РГР/Контрольна робота: РГР, контрольна робота.

Самостійна робота (теми):

Тема 1. Прикладні аспекти збереження природних комплексів

Тема 2. Підготовка до практичних та лабораторних робіт.

Тема 3. Виконання індивідуального завдання.

Тема 4. Підготовка до іспиту з дисципліни.

17) Основна література:

1. Грищенко Ю.М. Основи заповідної справи: навчальний посібник / Ю.М. Грищенко. - Рівне: РДТУ, 2000. - 239 с.
2. Гродзинський М.Д. Заповідна справа в Україні: навчальний посібник / М.Д. Гродзинський, М.П. Стеценко - К.: Географіка, 2003. - 306 с.
3. Карамушка В.Г. Міжнародні правові документи в сфері охорони навколишнього середовища та їх статус для України / В.Г. Карамушка, Я.І. Мовчан // Екологічна енциклопедія. - Т.2, дод.2. - К.: ТОВ «Центр екол. Освіти та інформації, 2007. - С. 353-366.
4. Масікевич Ю.Г. Правове регулювання заповідної справи в Україні (спеціальне зібрання законодавчих документів) / Ю.Г. Масікевич, Я.І. Мовчан, П.М. Цицима. - Чернівці: Книги-XXI, 2007.- 816 с.
5. Мовчан Я.И. Идея экосети в контексте устойчивого развития / Я.И. Мовчан // Социально-экономический потенциал устойчивого развития / под ред. проф. Л.Г. Мельника (Украина), проф. Л. Хенса (Бельгия). - Сумы: ИТД «Університет. Книга», 2007. - С. 369-387.
6. Попович С.Ю. Природно-заповідна справа: навчальний посібник /С.Ю. Попович. - К.: Арістей, 2007. - 480 с.
7. Солодкий В.Д. Заповідна справа: підручник / В.Д. Солодкий, Л.Л. Товажнянський, Ю.Г. Масікевич та ін. - Чернівці: Зелена Буковина, 2005. - 288 с.
8. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” від 25 червня 1991 р. № 1264- XII
9. Закон України “Про природно-заповідний фонд України” від 16 червня 1992 р № 2456-ХІІ
10. Закон України “Про охорону атмосферного повітря” від 16 жовтня 1992 р. № 2707- XII
11. Закон України “Про основи містобудування” від 16 жовтня 1992 р. № 2780-ХІІ
12. Закон України “Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку” від 8 лютого 1995 р. № 39/95-вр.
13. Закон України “Про екологічну експертизу” від 9 лютого 1995 р. № 45/95-ВР.
14. Закон України “Про пестициди і агрохімікати” від 2 березня 1995 р. № 86/95-вр.
15. Закон України “Про поводження з радіоактивними відходами” від 30 червня 1995 р. № 255/95-вр.
16. Закон України “Про захист людини про вплив іонізуючого випромінювання” від 14 січня 1998 р. № 15/98-ВР
17. Закон України “Про відходи” від 5 березня 1998 № 187/98-ВР
18. Закон України “Про захист рослин” від 14 жовтня 1998 р. № 180- XIV
19. Закон України “Про рослинний світ” від 9 квітня 1999 р. № 591-ХІV
20. Закон України “Про металобрухт” від 5 травня 1999 р. № 619 - XIV
21. Закон України “Про мисливське господарство та полювання” від 22 лютого 2000 р. № 1478- III
22. Закон України “Про правовий режим надзвичайного стану” від 16 березня 2000 р. № 1550- III
23. Закон України “Про перевезення небезпечних вантажів” від 6 квітня 2000 р. № 1644- III

24. Закон України “Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру” від 8 червня 2000 р. № 1809- III
25. Закон України “Про зону надзвичайної екологічної ситуації” від 13 липня 2000 р. № 1947- III
26. Закон України “Про Загальнодержавну програму поводження з токсичними відходами” від 14 вересня 2000 р. № 1989- III
27. Закон України “Про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки” від 21 вересня 2000 р.
28. Закон України “Про об’єкти підвищеної небезпеки” від 18 січня 2001 р. № 2245- III
29. Закон України “Про затвердження Загальнодержавної програми охорони та відтворення довкілля Азовського та Чорного морів” від 22 березня 2001 р.
30. Закон України “Про тваринний світ” від 13 грудня 2001 р. № 2894- III
31. Закон України “Про Червону книгу України” від 7 лютого 2002 р. № 3055- III
32. Закон України “Про землеустрій” від 22 травня 2003 р. № 858- IV
33. Закон України “Про державний контроль за використанням та охороною земель” від 19 червня 2003 р. № 963- IV
34. Закон України “Про охорону земель” від 19 червня 2003 р. № 962- IV
35. Закон України “Про Загальнодержавну програму розвитку рибного господарства України на період до 2010 року” від 19 лютого 2004 р. № 1516- IV
36. Закон України „Про звернення громадян” від 02.10.1996 № 393/96-ВР
37. Закон України „Про інформацію” від 02.10.1992 № 2657- XII
38. Закон України „Про ратифікацію Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля” від 06.07.1999 № 832- XIV
39. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 р. № 3852- XII
40. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р. № 1025- IV
41. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. № 213/95-ВР
42. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768- III

Інформаційні ресурси

1. . <http://library.knuba.edu.ua/>
  2. Національна бібліотека імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] .– Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
  3. . Міністерство енергетики та захисту довкілля: <https://menr.gov.ua/>
- Міністерство енергетики та захисту довкілля : Вивчення та раціональне використання надр: <https://menr.gov.ua/timeline/Vivchennya-ta-racionalne-vikoristannya-nadr.html#20>)
- Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів):**

Поточне оцінювання									Підсумковий контроль	Сума балів
ПРН01	ПРН04	ПРН05	ПРН06	ПРН07	ПРН09	ПРН13	ПРН14	ПРН15		
5	6	5	6	5	6	5	6	6	50	100

22) Політика щодо академічної доброчесності:

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

23) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу

дисципліни Microsoft temcshttp: <http://org2.knuba.edu.ua/>